

OKTABR
2026

ZAMONAVIY TA'LIMDA ISLOHOTLAR VA TEXNIK TAFAKKUR

ilmiy jurnali

 JILD 1, SON 2

 +998 90-067-67-57
 O'zbekiston
 www.texniktafakkur.com

“ZAMONAVIY TA'LIMDA ISLOHOTLAR VA TEXNIK TAFAKKUR”

ilmiy jurnali

Mazkur ilmiy to'plamda “Zamonaviy ta'limda islohotlar va texnik tafakkur” ilmiy jurnaliga taqdim etilgan ilmiy maqolalar, tezislar hamda ilmiy-tadqiqot natijalari o'rin olgan. Jurnal zamonaviy ta'lim tizimini rivojlantirish, ta'lim jarayoniga innovatsion pedagogik va axborot texnologiyalarini joriy etish, ta'lim mazmuni va metodlarini takomillashtirish, shuningdek, pedagogika, texnika va muhandislik yo'nalishlarining o'zaro integratsiyasini rivojlantirishga qaratilgan ilmiy izlanishlarni yoritishga ixtisoslashgan.

Nashrda ta'lim va tarbiya jarayonining nazariy hamda amaliy masalalari, zamonaviy pedagogik texnologiyalar, raqamli va innovatsion ta'lim, muhandislik va texnik ta'limni rivojlantirish, fanlararo integratsiya, texnik tafakkurni shakllantirish, ta'lim jarayonini loyihalashtirish va takomillashtirish, shuningdek, mazkur sohalaridagi dolzarb ilmiy-metodik muammolarning yechimlariga bag'ishlangan tadqiqotlar o'rin oladi.

MUALLIFLAR E'TIBORIGA:

To'plamga kiritilgan ilmiy maqola va tezislarda keltirilgan statistik ma'lumotlar, ilmiy faktlar, raqamli ko'rsatkichlar, natijalar, iqtiboslar, bibliografik ma'lumotlar hamda boshqa axborotlarning haqqoniyligi va ishonchliligi uchun mualliflar shaxsan mas'ul hisoblanadi.

Maqolalarda foydalanilgan manbalarga havolalarning to'g'ri rasmiylashtirilishi, iqtiboslarning mazmunan va bibliografik jihatdan aniqligi, shuningdek, mualliflik huquqi talablariga rioya etilishi mualliflarning zimmasidadir.

Tahririyat tomonidan taqdim etilgan materiallarning ilmiy-uslubiy va texnik talablarga muvofiqligi ko'rib chiqiladi. Biroq maqolalarda bayon etilgan ilmiy qarashlar, xulosalar va tavsiyalar uchun mas'uliyat bevosita mualliflarga tegishlidir.

I-QISM, 2-SON

2026

ZAMONAVIY TA'LIMDA ISLOHOTLAR & TEXNIK TAFAKKUR

Bosh muharrir:

Z.Sh. To'xtayeva

Bosh muharrir o'rinbosari:

V.E. Ubaydova

Mas'ul kotib:

M.B. Obloqulova

Tahririyat hay'ati:

Q.T. Olimov, p.f.d., professor,

S.G'. Siddiqova, PhD, professor,

U.A. O'rinov, DSc, professor,

S.Dj. Muxamedjanova, DSc, professor,

F.R. Muradova, DSc, professor,

F.B. Ismoilov, PhD, dotsent,

Sh.H. Behbudov, DSc, dotsent,

G.I. Temirova, PhD, dotsent,

F.A. Qurbonov, t.t.n.n dotsent,

B.B. Toirov, t.f.n., dotsent,

D.D. Baratov, PhD, dotsent,

S.H. Fayziyev, t.f.f.d., dotsent,

N.S. Shodiyev, p.f.f.d., dotsent,

M.A. Aripjanova, p.f.f.d., dotsent

Tahririyat jamoasi a'zolari

To'xtayeva Zebo Sharifovna,

Buxoro davlat texnika universiteti, professor.

Djuraev Xayrullo Fayzievich,

Buxoro davlat texnika universiteti, professor.

Avazov Yusuf Shodiyevich,

Islom Karimov nomidagi Toshkent Davlat Texnika Universiteti, professor.

Hayitov Ruslan Rustamjonovich,

Buxoro davlat texnika universiteti, professor.

Usarov Jabbor Eshbekovich,

Chirchiq davlat pedagogika universiteti, professor.

Fayziyeva Maxbubaxon Raximjonovna,

O'zbekiston Milliy pedagogika universiteti, DSc, professor.

Botirov To'lqin Vafokulovich,

Navoiy davlat konchilik va texnologiyalar universiteti, professor.

Abidov Kamildjan Zarifovich,

Buxoro davlat texnika universiteti, dotsent.

Sariev Rustam Bobomurodovich,

Buxoro davlat texnika universiteti, dotsent.

Ibragimov Ulug'bek Muradullayevich,

Buxoro davlat texnika universiteti, dotsent.

Qobilov Hasan Xalilovich,

Buxoro davlat texnika universiteti, dotsent.

Xalilov Fayoz Vahobjonovich,

Buxoro davlat texnika universiteti, dotsent.

Xo'janazarov Zayniddin Rashidovich,

Buxoro innovatsiyalar universiteti, dotsent.

G'afurov Mirzohid Orifovich,

Buxoro innovatsiyalar universiteti, dotsent.

Asrayev Zafar Rizoqulovich,

Buxoro davlat texnika universiteti, dotsent.

Nurullayev Mirxon Muhammadovich,

Buxoro davlat texnika universiteti, dotsent.

Nafasov Mirzamurod Muhammadovich,

Buxoro davlat texnika universiteti, dotsent.

Abdullayev Husniddin Husen o'g'li,

Buxoro davlat texnika universiteti, dotsent.

**ZAMONAVIY TA'LIMDA ISLOHOTLAR VA TEXNIK TAFAKKUR
ilmiy jurnali**

Yuqorida keltirilgan tahririyat jamoasi a'zolarining to'liq ro'yxati
https://texniktafakkur.com/tp/en/editorial_team manzilida keltirilgan.

Tahririyat jamoasi a'zolarining tarkibini o'zgartirish hamda qo'shimcha kiritish
yoki tahririyat a'zolidan chiqarish muassis boshchiligida amalga oshiriladi.

© Materiallar ko'chirib olingan yoki chop etilganda "Zamonaviy ta'limda
islohotlar va texnik tafakkur" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda
chop etilgan va e'lon qilingan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga
mualliflarning o'zlari ma'sul hisoblanadi. Tahririyat fikri har doim ham mualliflar
fikriga mos kelmasligi mumkin.

Jurnal yilda 12 marotaba to'plam sifatida chop etiladi. To'plam mualliflarga
elektron shaklda taqdim etiladi.

"Zamonaviy ta'limda islohotlar va texnik tafakkur" ilmiy jurnali
15.09.2026-yildan boshlab O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi
huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№ C-5669338845379 reyestr raqami tartibi bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №1852266.

Jurnalning ixtisosligi:

Pedagogika fanlari:

- 13.00.01** – Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02** – Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03** – Maxsus pedagogika
- 13.00.04** – Jismoniy tarbiya, sport mashg'ulotlari, sog'lomlashtiruvchi va adaptiv jismoniy tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05** – Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06** – Raqamli ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07** – Ta'limda menejment
- 13.00.08** – Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09** – Ijtimoiy pedagogika

Texnika fanlari:

- 05.01.00** – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01** – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02** – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03** – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04** – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05** – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06** – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07** – Matematik modellash
- 05.01.08** – Texnologik jarayonlar va ishlab chiqarish larni avtomatlashtirish va boshqarish
- 05.01.10** – Axborot olish tizimlari va jarayonlari
- 05.01.11** – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00** – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08** – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02** – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01** – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03** – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05** – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06** – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01** – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03** – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.09.01** – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04** – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari

Muassis: "MARZEB ACADEMY" MCHJ

Hamkorlarimiz: Buxoro davlat texnika universiteti

MUNDARIJA

Atajanov Otajon Yuldoshevich, AMALIY TAJRIBALAR ASOSIDA TALABALARNING TAHLILIY VA DIAGNOSTIK KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH METODIKASI	10
Tosheva Gulnora Djurayevna, DIZAYNERLIK QOBILIYATI' TUSHUNCHASINING PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK MAZMUNI, TUZILISHI VA FUNKSIONAL XUSUSIYATLARI	17
Sayidaxmedov Ravshan Rajabovich, TALABALARNING TADQIQOT KO'NIKMALARINI BAHOLASHNING MEZONLI-DIAGNOSTIK MODEL	25
Xudayberdiyev Erkin Umedovich, STANDARTLASHTIRISH VA METROLOGIK NAZORAT SOHASIDA HUQUQIY KOMPETENSIYALARNI SHAKLLANTIRISH PEDAGOGIK MUAMMO SIFATIDA	33
Qosimov Fazliddin Tolibovich, YARIMO'TKAZGICHLARNING ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARDAGI O'RNI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	41
Bafoev Asliddin, Ahmadova Garanfil, Mavlonov Shohrukh, SYNTHESIS AND APPLICATION OF PET-DERIVED HYDROGEL ADSORBENTS FOR EFFICIENT TREATMENT OF DYE-CONTAMINATED WATER	46
Bafoev Asliddin, Ahmadova Garanfil, Mavlonov Shohrukh, SYNTHESIS AND APPLICATION OF PET-DERIVED HYDROGEL ADSORBENTS FOR EFFICIENT TREATMENT OF DYE-CONTAMINATED WATER	46
Umedova Ma'mura Nasillo qizi, SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH ORQALI O'QUVCHILARNING KREATIV TAFAKKURINI RIVOJLANTIRISH	60
Shukrulloeva M.B., RAQAMLI TA'LIM MUHITIDA IJTIMOIIY FAOLLIK VA KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYALARNI RIVOJLANTIRISHNING XALQARO TAJRIBASI	66
Sharipov Q.Q., Bekov Bekzod Doniyorovich, QATLAM SUVI pH QIYMATINING GAZNI QAYTA ISHLASH ZAVODI APPARAT VA SIG'IMLARI KORROZIYASIGA TA'SIRI VA KOMPLEKS HIMOYA CHORALARI	83
Hamidova Nozima Sirojiddin qizi, Temirova Matlab Ibodovna, ISHLATILGAN O'SIMLIK YOG'LARINI KIMYOVIY QAYTA ISHLASH ASOSIDA QO'SHIMCHA QIYMATLI MAHSULOTLAR OLISH	93
Muzrabova Feruza Shuxrat qizi, INKLYUZIV SINFLARDA O'QUVCHILARNING IJTIMOIIY INTEGRATSIYASINI TA'MINLASHNING PEDAGOGIK MEXANIZMLARI	99
Sayfiddinov Javlon Bahriddin o'g'li, HUDUDIIY IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA YASHIL MOLIIYALASHTIRISH VA INVESTITSIIYA MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	108
Yuldashev G'ulomjon, Qosimov Bekzod Ulug'bek o'g'li, KARKIDON SUV OMBORI HAVZASI TUPROQLARINING LANDSHAFT-GEOKIMYOVIY KATENA MODEL VA ELEMENTLAR MIGRATSIYASI QONUNIYATLARI	114
Kamol Akbarov, 1928–1929-YILLARDA QASHQADARYO OKRUGIDA O'TKAZILGAN YER-SUV ISLOHOTI VA UNING AHOLINING IJTIMOIIY HAYOTIGA TA'SIRI	120
Mansurov D.U, Oydinova Z.R, BIOCHAGA (CHAGA, INONOTUS OBLIQUUS) SUVLI EKSTRAKTINING SICHQON KOLOREKTAL KARSINOMASI (CT26) VA FIBROBLAST (L929) HUYAYRA LINIYALARIGA IN VITRO SITOTOKSIK TA'SIRI	124

Shermatova Xurshida, HAYVONLAR VA HASHAROTLARDAGI AQLIY QOBILIYAT UYG'UNLIGI	131
Паноев Э.Р, Г.Д.Нурназарова., Салимов Х.О., ПРОИЗВОДСТВО БИТУМНОЙ МАСТИКИ НА ОСНОВЕ МЕСТНОГО СЫРЬЯ	136
I.R.Goziyev. Umaraliyev.N, TERMOLIZ VA PIROLIZ REJIMIDA ISHLAYDIGAN GAZ GENERATORINI AVTOMATIK BOSHQARISH UCHUN MIKROPROTSESSOR TIZIMINI YARATISH.....	143
To'xtaraliyev Sohibjon Murodjon o'g'li, Xolmatov D.S., FOSFORIT SHLAMIDAN KLINDER USULDA EKSTRAKSION FOSFAT KISLOTA Olishda SULFAT KISLOTASI ME'YORI VA KONSENTRATSIYASINING TA'SIRI	152
F.M.Karomov, H.Salimov, E.R.Panoyev, Sh.U.Axmedova, MAHALLIY XOMASHYOLAR ASOSIDA YUQORI HARORATGA CHIDAMLI KORROZIYA INGIBITORINI SINTEZ QILISH VA TADQIQ ETISH	161
Temurxo'ja Alisher o'g'li Shodmanov, XORIJLIKLARGA O'ZBEK TILINI ONLAYN O'QITISHDA LINGVOMADANIY YONDASHUV VA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR	164
Maxkamov Ilhomjon Turdaliyevich, Aminjonova Mushtariyxon Sherzodbek qizi, ADAPTIV MOBIL TA'LIM ILOVALARINING TA'LIM SAMARADORLIGIGA TA'SIRINI BAHOLASH	168
Аминова Мохирахон Мўминжон қизи, НАУЧНО-ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ СОЗДАНИЯ СЕРОСОДЕРЖАЩИХ ПРЕПАРАТОВ ИЗ ПРОМЫШЛЕННЫХ ОТХОДОВ ДЛЯ ЗАЩИТЫ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ КУЛЬТУР.....	172
Dustova Gulnoza Ashurovna, TEXNIK OLIY TA'LIMDA FANLARARO INTEGRATSIYA TUSHUNCHASINING PEDAGOGIK MAZMUNI VA RIVOJLANTIRISH TENDENSIYALARI	178
Turdimurodova Ma'suma Mamarajab qizi, O'ZBEKISTONNING SHO'RLANGAN TUPROQLARIDA O'SADIGAN O'SIMLIKLARINING FIZIOLOGIK – BIOKIMYOVIY MOSLANISH MEKANIZMLARINI TADQIQ QILISH.....	183
Hasanov Hakimjon Xalil o'g'li, SHARQ MUTAFAKKIRLARI (FOROBIY, BERUNIY, IBN SINO) ASARLARIDAGI TA'LIMIY G'OYALARINING PEDAGOGIK TAHLILI	191
Ergashev Asadbek Ulug'bek o'g'li, MEVA-SABZAVOTLARNI QAYTA ISHLAB CHIQRISHDA IKKILAMCHI RESURLARDAN SAMARALI FOYDALANISH.....	199
Jo'rayeva Yoqutxon A'zamxo'ja qizi, BOLALARDA UZI-NAZORAT OSTIDA REGIONAR BLOKADALAR VA OPERATSIYADAN KEYINGI OG'RIQNI DAVOLASH	207
Sharipov Akbarshox Sanjarovich, NEFT-GAZ SOHASINING OBYEKTLARINI METROLOGIK NAZORAT QILISH USLUBIYOTI	215
Xakimova Zulfiyaxon Mehmonaliyevna, IJODIY ISH VA LOYIHA ISHI – TAFAKKURNI O'STIRISH VOSITASI.....	222
Shukurova Ozoda Odil qizi, KONSIGNATSIYA ASOSIDA SHAXSIY PLATFORMALARDA XIZMAT KO'RSATISH TARTIBI VA SHARTLARI	227

1. Тошпулатова Н. Ижодий тафаккур тушунчаси мазмуни ва унинг бошланғич таълимдаги педагогик аҳамияти [Электрон манба] // Researcher.uz. – URL: <https://researcher.uz/uz/article/ijodiy-tafakkur-tushunchasi-mazmuni-va-uning-boshlang-ich-talimdagi-pedagogik-ahamiyati-130277> (murojaat sanasi: 2026).
2. Мардонов Ш.Қ. ва бошқалар. Ўқувчиларнинг дизайн ижодкорлигини шакллантириш. – Тошкент: Sano-standart, 2012. – 102 б.
3. Тадқиқот материаллари [Электрон манба]. – URL: <https://zenodo.org/records/11058617> (murojaat sanasi: 2026).
4. Байназарова Д.Д., Тоирова М.Э. Она тили: умумий ўрта таълим мактабларининг 4-синфи учун дарслик. II қисм. – Тошкент: Novda Edutainment, 2023. – 88 б.
5. Turdiyeva R.Q. Effective methods of forming creative skills based on creative approaches in primary school students [Elektron manba]. – URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10925369> (murojaat sanasi: 2026).

KONSIGNATSIYA ASOSIDA SHAXSIY PLATFORMALARDA XIZMAT KO'RSATISH TARTIBI VA SHARTLARI

Shukurova Ozoda Odil qizi ¹

¹ Toshkent davlat yuridik Universiteti Biznes huquqi fakulteti magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada elektron konsignatsiya shartnomasining tushunchasi, xususiyatlari, afzalliklari, turlari, shartnoma tuzish tartibi, milliy qonunchilikda qanday tartibga olinishi kabi masalalar batafsil yoritiladi. Qonunchilikka kiritilgan o'zgartirishlar tahlil qilinib, har tomonlama o'rganiladi. Konsignatsiya shartnomasining turlari va ularning xususiyatlari batafsil ochib beriladi.

Kalit so'zlar: konsignor, konsignator, elektron platforma, eksklyuziv konsignatsiya shartnomasi, eksklyuziv bo'lmagan konsignatsiya shartnomasi, elektron tijorat.

Аннотация. В данной статье будут подробно рассмотрены понятие, особенности, преимущества, виды, порядок заключения электронного договора консигнации, а также его регулирование в национальном законодательстве. Подробно анализируются и изучаются изменения в законодательство. Подробно разъясняются виды договоров консигнации и их особенности.

Ключевые слова: грузоотправитель, консигнант, электронная площадка, исключительный договор консигнации, неисключительный договор консигнации, электронная коммерция.

Abstract. This article discusses in detail the concept, features, advantages, types, procedure for concluding an electronic consignment agreement, how it is regulated in national legislation. The

amendments to the legislation are analyzed and comprehensively studied. The types of consignment agreements and their features are described in detail.

Keywords: consignor, consignee, electronic platform, exclusive consignment agreement, non-exclusive consignment agreement, e-commerce.

Konsignatsiya shartnomasi hozirgi globallashgan davrda raqamli platformalarda muhim rol o'ynamoqda. Konsignatsiya shartnomasi – bu konsignant (tovar egasi) o'z tovarlarini sotish uchun konsignatorga (vositachiga) ma'lum muddat davomida topshiradigan va konsignator ushbu tovarlarni o'z nomidan, lekin konsignant hisobidan sotish majburiyatini oladigan shartnoma turi hisoblanadi.⁴ Konsignatsiya shartnomasida tovar egasi konsignor, sotish uchun tovar topshiriladigan shaxs esa konsignator deyiladi. Fuqarolik kodeksining 354-moddasi shartnoma tuzish erkinligiga bag'ishlangan bo'lib, undan taraflar qonunchilikda ta'qiqlanmagan har qanday shartnomani tuzishlari mumkin. Adabiyotlarda keltirilishicha, bunday shartnomalar nomlanmagan shartnomalar deyiladi. Konsignatsiya shartnomasi boshqa turdagi shartnomalar, jumladan, vositachilik, topshiriq, oldi-sotdi shartnomasi va omonat saqlash shartnomalaridan birmuncha farq qiladi, biroq mazkur shartnomalarning ma'lum bir elementlaridan tashkil topgan. Shu sababli konsignatsiya shartnomasi aralash shartnomaga ham misol bo'la oladi.

Konsignatsiya shartnomalari elektron tijoratning tez sur'atlar bilan rivojlanayotgan dunyosida tovar-moddiy zaxiralarni boshqarishga va xavfni kamaytirishga harakat qilayotgan kompaniyalar uchun muhim vositaga aylanmoqda. Yaxshi ishlab chiqilgan **elektron tijorat konsignatsiya shartnomasi** yuk jo'natuvchilarga ham, qabul qiluvchilarga ham foydali bo'lib, o'zaro manfaatli munosabatlarni rivojlantirishi mumkin.⁵

Konsignatsiya shartnomalarini **ikkita** asosiy turga bo'lish mumkin: **Eksklyuziv konsignatsiya shartnomasi va eksklyuziv bo'lmagan konsignatsiya shartnomasi.**

1. Eksklyuziv konsignatsiya shartnomasida konsignatorning buyumini faqat bitta qabul qiluvchi sotish huquqiga ega. Bu shuni anglatadiki, boshqa hech bir tomon konsignatsiya davrida bir xil mahsulotni sotishga harakat qila olmaydi. Yuk oluvchi konsignatsiya qilingan tovarlarni sotish va sotish bo'yicha mutlaq huquqlarga ega.⁶ Konsignatsiya shartnomasining bu turida konsignorning o'zi ishlab chiqargan mahsulotiga nisbatan brend imidjini saqlash imkonini bersa, konsignator uchun ham bu shartnoma mahsulotni platformalarda sotish uchun raqobatchilar bilan kurashish uchun imkoniyat yaratmaydi. Bu tez va qimmatroq sotishga imkon beradi. Misol uchun, dizayner o'z mahsulotini individualligini himoya qilish uchun bitta elektron

⁴ <https://yuristpro.uz/konsignatsiya-shartnomasi/>

⁵ <https://gritglobal.io/blog/creating-a-consignment-agreement-for-your-ecommerce-business>

⁶ <https://www.highradius.com/resources/Blog/consignment-agreement-sample-guide/>

platforma bilan shartnoma tuzganda, shartnoma shartlarida dizaynerning boshqa platformalar yoki sotuvchilar bilan mahsulotning oldi-sotdisi bo'yicha shartnoma tuzishi ta'qiqlanadi. Bu shartlar bozor tartibini saqlashga ham yordam beradi. Bunday shartnomalarda odatda qat'iy hudud, muddat va to'lov shartlari belgilanadi.

2. Eksklyuziv bo'lmagan konsignatsiya shartnomasida bir nechta yuk oluvchilar bir xil mahsulotni sotishga urinishi mumkin. Bu kengroq tarqatish va potentsial tezroq sotish imkonini beradi. Turli yuk oluvchilar konsignatsiya davrida konsignatorning tovarlarini mustaqil ravishda bozorga chiqarishi va sotishi mumkin.⁷ Bu shartnomada konsignor cheklanmagan konsignatorlar bilan shartnoma tuzishi mumkin. Bu konsignor tovarini keng hududga va xaridorlarga yoyish imkonini beradi. Raqobat muhitini ham kengaytiradi. Masalan, Uzum yoki Yandex kabi savdo platformalarida bir xil mahsulotlarni ko'plab uchratishimiz mumkin. Bu mahsulot egalari bilan elektron platformalar o'rtasidan ham eksklyuziv konsignatsiya shartnomasi tuzilgan.

An'anaviy savdo modellaridan farqli o'laroq, konsignatsiya shartnomasida qabul qiluvchilar tovarlar uchun oldindan to'lovni amalga oshirmaydilar. Buning o'rniga, ular faqat tovarlar sotilgandan so'ng, komissiyani chegirib tashlagan holda, jo'natuvchiga to'laydi. Konsignatsiya muddati tugagandan so'ng yoki kelishuv bo'yicha har qanday sotilmagan tovar jo'natuvchiga qaytarilishi mumkin.⁸

Konsignatsiya shartnomalari har ikki tomonning himoyalanganligini va o'z majburiyatlarini tushunishini ta'minlash uchun bir necha bosqichlardan iborat.

Konsignatsiya shartnomalari odatda qanday ishlashi haqida quyida keltirilgan:

1. Shartnoma tuzish :

- Yuk jo'natuvchi va oluvchi yuk shartlari, jumladan, to'lov shartlari, konsignatsiya muddati va qabul qiluvchining to'lovi bo'yicha muzokaralar olib boradi.
- Har ikki tomon konsignatsiya shartnomasi shaklini imzolaydi, bu uni qonuniy kuchga ega bo'lgan hujjatga aylantiradi.

2. Tovarlarni yetkazib berish :

- Yuk jo'natuvchi konsignatsiya qilingan yukni qabul qiluvchiga etkazib beradi.
- Yetkazib berilgan tovarlarni batafsil ko'rsatuvchi inventar kvitansiya taqdim etiladi.

3. Narx va ko'rsatish :

- Qabul qiluvchi tovar sotiladigan minimal narxni kelishib oladi.

⁷ <https://www.highradius.com/resources/Blog/consignment-agreement-sample-guide/>

⁸ <https://www.highradius.com/resources/Blog/consignment-agreement-sample-guide/>

- Tovarlar onlayn platformada sotuvga chiqariladi.
- 4. **Sotish jarayoni :**
 - Qabul qiluvchi savdo jarayonini, shu jumladan marketing va mijozlar bilan o'zaro munosabatlarni boshqaradi.
 - Sotishdan keyin qabul qiluvchi o'z to'lovini yoki komissiyasini ushlab qoladi va to'lovni jo'natuvchiga o'tkazadi.
- 5. **Sotilmagan tovarlar :**
 - Agar tovarlar konsignatsiya muddati tugagunga qadar sotilmay qolsa, ular konsignatorga qaytariladi.
 - Yuk jo'natuvchi ham, qabul qiluvchi ham savdo va inventarning aniq hisobini yuritadi.
- 6. **Sug'urta va javobgarlik :**
 - Konsignatsiya shartnomasi o'g'irlik, shikastlanish yoki yo'qotishdan himoya qilish uchun sug'urta qoplamasini saqlash shartlarini o'z ichiga oladi.
 - Qabul qiluvchi odatda o'z tasarrufidagi tovarlar uchun javobgardir.
- 7. **Nizolarni hal qilish :**
 - Shartnoma har qanday kelishmovchiliklarni hal qilish uchun vositachilik, arbitraj yoki majburiy arbitraj kabi nizolarni hal qilish usulini belgilaydi.⁹

Konsignatsiya shartnomasining afzalliklari.

Konsignatsiya shartnomasida konsignorga katta sarmoya sarflamay, mahsulotni keng yoyish imkoniyatini beradi. Bundan tashqari, xavf miqdori ham minimallasadi. Chunki korxona bozorga yangi mahsulot olib kirganda, katta xavfni bo'yniga olib tavakkal qiladi. Konsignatsiya shartnomasini tuzganda esa tavakkal ma'lum miqdorda kafolatlanadi. Yuk jo'natuvchilar, ya'ni konsignator va qabul qiluvchilar o'rtasidagi munosabatlar ham mustahkamlanadi, chunki ikki taraf ham sotilgan mahsulotdan manfaatdor.

Milliy qonunchilik bilan tartibga solinishi

Konsignatsiya shartnomalarining raqamli platformalarda qo'llanilishi zamonaviy savdo va logistika tizimlarining ajralmas qismiga aylanmoqda. Bu yondashuv mahsulotlar harakatini real vaqt rejimida kuzatish, hujjat aylanishini avtomatlashtirish va shaffoflikni ta'minlash imkonini beradi. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2023-yil 21-dekabrda 673-sonli qaroriga muvofiq, 2024-yil 1-apreldan yirik soliq to'lovchilar, 1-iyuldan esa barcha tadbirkorlik subyektlari uchun elektron konsignatsiya hujjatlarini ro'yxatdan o'tkazish tizimi joriy etildi. Ushbu tizim orqali yuklarning real vaqt rejimida kuzatilishi, hujjatlarning elektron raqamli imzo

⁹ <https://www.portant.co/post/what-is-a-consignment-agreement>

(ERI) bilan tasdiqlanishi va QR-kod orqali tekshirilishi mumkin. Elektron konsignatsiya hujjatlari soliq organlari ma'lumotlar bazasida kamida 5 yil davomida saqlanadi. Ushbu qarorga muvofiq, 2021-yil 28-apreldagi 249-sonli qarorga “Elektron shakldagi konsignatsiya hujjatlarini ro'yxatdan o'tkazish tartibi to'g'risida nizom” kiritildi.¹⁰

Mazkur nizomda tadbirkorlik subyektlari o'rtasida tuziladigan elektron konsignatsiya shartnomalar hukumat tarmog'idagi maxsus elektron platformaga kiritilishi belgilandi. Bu elektron konsignatsiya shartnomalarining ahamiyatini oshiradi va online firibgarliklarning oldini olishga yordam beradi. Yuk tashish yuboruvchi, qabul qiluvchi, ekspeditor yoki yuk tashish shartnomasiga muvofiq xizmat ko'rsatuvchi boshqa shaxslar tomonidan, o'zlariga tegishli yoki ijaraga olingan transport vositalari orqali amalga oshiriladi. Elektron konsignatsiya hujjati elektron raqamli imzo (ERI) orqali elektron hujjat aylanishi tizimi operatorlarining axborot tizimida shakllantiriladi. Yukni yuborish, yetkazib berish va qabul qilish jarayonlari ERI yordamida tasdiqlanadi yoki rad etiladi, sabablari ko'rsatilgan holda.

Xulosa

Elektron konsignatsiya shartnomasi hozirgi raqamlashgan davr uchun muhim ahamiyatga ega ekanligini ko'rib chiqdik. Bu shartnoma elektron tijorat taraflari – sotuvchi, platforma va xaridor o'rtasidagi munosabatlarni qulay tarzda tartibga solishga yordam beradi. Tavakkalchilik ortidan keladigan xavfni minimallashtirib, dastlabki katta sarmoya sarflashdan sotuvchini himoya qiladi. Mahsulotni keng assortimentda va keng hududga yoyish imkoniyatini kengaytiradi. Konsignor va konsignator o'rtasida manfaatli aloqa o'rnatishga xizmat qiladi. Bundan tashqari, elektron shartnomalarning hukumat tomonidan nazorat qilinishini ta'minlaydi va online firibgarliklar va soliqdan qochish holatlarining oldi olinadi. Shuningdek, qog'oz, mehnat va vaqt tejallishida ham elektron konsignatsiya shartnomalari ham muhim rol o'ynaydi.

FOYDALANILGAN MANBALAR RO'YXATI:

1. <https://lex.uz/ru/>
2. <https://www.norma.uz/>
3. <https://lex.uz/docs/-180552> O'zbekiston Respublikasi Fuqarolik Kodeksi
4. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 21.12.2023 yildagi 673-son “Soliq ma'muriyatchiligida zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini qo'llashning qo'shimcha chora-tadbirlari to'g'risida” gi Qarori
5. 2021-yil 28-apreldagi 249-sonli qarorga “Elektron shakldagi konsignatsiya hujjatlarini ro'yxatdan o'tkazish tartibi to'g'risida nizom”

¹⁰ <https://azizovpartners.uz/en/legislativenews/a-system-of-registration-of-consignment-notes-in-electronic-form-will-be-introduced/>

6. <https://www.portant.co/post/what-is-a-consignment-agreement>
7. <https://azizovpartners.uz/en/legislativenews/a-system-of-registration-of-consignment-notes-in-electronic-form-will-be-introduced/>
8. <https://www.highradius.com/resources/Blog/consignment-agreement-sample-guide/>
9. <https://gritglobal.io/blog/creating-a-consignment-agreement-for-your-ecommerce-business>

ZAMONAVIY TA'LIMDA ISLOHOTLAR VA TEXNIK TAFAKKUR

ZAMONAVIY TA'LIMDA ISLOHOTLAR & TEXNIK TAFAKKUR

Bosh muharrir: Z.Sh. To'xtayeva

Bosh muharrir o'rinbosari: V.E. Ubaydova

Mas'ul kotib: M.B. Obloqulova

Texnik muharrir va dizayner: B.M. Imomov

2026-YIL, № 2-SON

© Materiallar ko'chirib olingan yoki chop etilganda "Zamonaviy ta'limda islohotlar va texnik tafakkur" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda chop etilgan va e'lon qilingan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflarning o'zlari ma'sul hisoblanadi. Tahririyat fikri har doim ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin.

"Zamonaviy ta'limda islohotlar va texnik tafakkur" ilmiy jurnali 15.09.2026-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan № C-5669338845379 reyestr raqami tartibi bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №1852266.

